Blogi

Ilmastotoimien täyskäännös vai viherpesun loppu?

Kansainvälinen talous | 17.04.2025 | Sanna Kurronen

KIRJOITTAJA

Sanna Kurronen
Vanhempi ekonomisti

Presidentti Trumpin hallinto on tulli-iskun jälkeen siirtänyt huomiotaan ilmastotoimista peruutteluun. Kuinka pysyvä nousu Yhdysvaltain päästöihin saadaan, vai vähentääkö uusi hallinto lähinnä yritysten halua esittää vihreyttä?

Presidentti Trumpin hallinto on tulli-iskun jälkeen siirtänyt huomiotaan ilmastotoimista peruutteluun. Kuinka pysyvä nousu Yhdysvaltain päästöihin saadaan, vai vähentääkö uusi hallinto lähinnä yritysten halua esittää vihreyttä?

Presidentti Bidenin hallinto sai hieman yllättäenkin läpi mittavan puhtaan energian ohjelman Inflation Reduction Actin (IRA) vuonna 2022. IRA:n oli tarkoitus vähentää USA:n hiilidioksidipäästöjä 40 % vuoteen 2030 mennessä ja se perustui pitkälti verohelpotuksiin yrityksille sekä kotitalouksille. IRA-tuet olivat hyvin suosittuja, ja tukien alkuperäinen noin 370 miljardin dollarin kustannusarvio yhdeksälle vuodelle vähintäänkin tuplaantui.

Nyt Trumpin hallinto on hylännyt kaikki ilmastotavoitteet, irtautunut Pariisin ilmastosopimuksesta ja haluaa lakkauttaa IRA-ohjelman. Hallinnon tavoitteena on päästää amerikkalainen energia, käytännössä siis fossiilienergia, valloilleen. Trump on määrännyt oikeusministerin selvittämään kesäkuun alkuun mennessä osavaltioiden ilmastopoliittisia toimia, joilla haitataan amerikkalaisen energian käyttöä. Presidentin määräyksessä erikseen nimetään osavaltioista New York, Vermont ja Kalifornia, joilla on tällaisia energiantuotantoa tai muuta yritystoimintaa haittaavia toimia. Korkein oikeus on ottanut käsittelyyn Kalifornian erilliset, muuta maata tiukemmat päästöstandardit liikenteessä. Alemmissa oikeusasteissa Kalifornian erillisjärjestelyä ei ole pidetty perustuslain vastaisena. Lisäksi Trump pyrkii edistämään liittovaltion mailla olevien kivihiilivarantojen käyttöä ja on keventänyt tilapäisesti hiilivoimaloiden

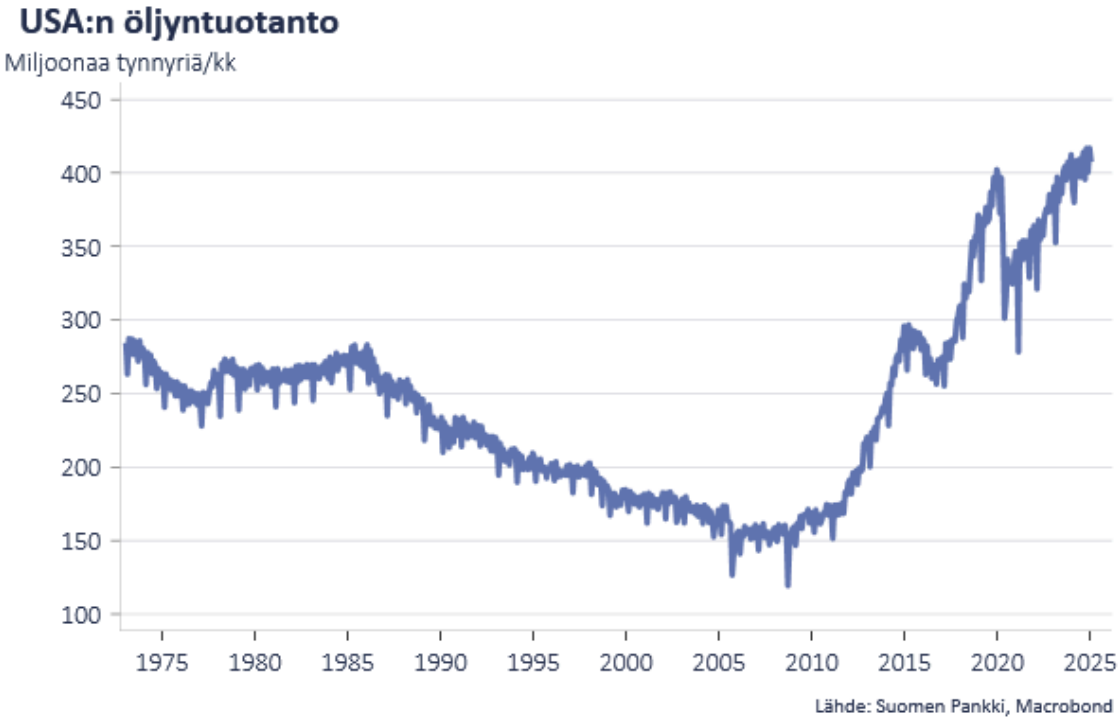
päästövaatimuksia.

Monille republikaanien kongressiedustajille Bidenin IRA:n peruminen on kuitenkin vaikea paikka. Käytännössä se olisi veronkiristys, koska tuet ovat pääosin erilaisia verovähennyksiä. Sen lisäksi valtaosa IRA-investoinneista on mennyt republikaanien hallinnoimiin niin sanottuihin punaisiin osavaltioihin, joten alueiden kongressiedustajilla voi olla vaikea perustella äänestäjilleen liittovaltion rahavirran tyrehdyttämistä omille alueilleen. Toukokuun lopulla valmistuva budjetti paljastanee, kuinka suurelta osin kongressi peruu IRA-pakettia.

Trumpin halu lisätä öljyntuotantoa ja kivihiilen käyttöä voi myös tyssätä kannattamattomuusongelmiin. Federal Reserve Bank of Dallas (2025) julkaisi hiljattain kyselyn, jonka mukaan uusi tuotanto on kannattavaa, kun WTI-öljylaadun hinta on 61–70 dollaria tynnyriltä. Nyt odotus hidastuvasta talouskasvusta on painanut öljyn hinnan tuon kannattavuusrajan alapuolelle. USA:n öljyntuottajat ovat oppineet aiempien tuotannon lisäämisten virheistään ja keskittyvät kassavirran turvaamiseen tuotannon kasvattamisen sijaan (Denning, 2025).

Bidenin hallinnon aikaan USA:n öljyntuotanto nousi kaikkien aikojen ennätykseen, vaikka päällisin puolin politiikka näytti ilmastoystävälliseltä (kuvio). Pankit perustivat esimerkiksi Net-Zero Banking Alliance -nimisen yhteistyöelimen 2021, mutta kasvattivat silti rahoitustaan fossiilisten polttoaineiden tuotantoon seuraavina vuosina (Marsh ja Kishan, 2025). Fossiilisten polttoaineiden tuotantoa ei lisätä USA:ssa niinkään hallinnon tavoitteilla vaan pääosin markkinaehtoisesti.

Kuvio 1.

On vielä epäselvää kuinka paljon USA:n ilmastopolitiikan täyskäännös lopulta vaikuttaa yritysten toimintaan ja USA:n päästöjen kehitykseen. Yritykset kyllä puhuvat vähemmän kestävyystavoitteistaan, mutta toimissa muutos ei välttämättä ole yhtä suuri. Suurin osa amerikkalaisista uskoo ihmisen aiheuttamaan ilmastonmuutokseen ja on siitä huolissaan. Erityisesti osavaltiot, jotka aiemminkin ovat tehneet muuta maata enemmän ilmastotoimia, voivat hyvinkin jatkaa sillä tiellä, mikäli oikeusasteet eivät katso vallan kuuluvan liittovaltiolle.

Lähteet

Denning, L. (2025). ‘Drill Baby Drill’ Is Drowning in Oil. Bloomberg, 15.4.2025. https://www.bloomberg.com/opinion/articles/2025-04-15/trump-tariffs-drill-baby-drill-is-drowning-in-oil?embedded-checkout=true

Federal Reserve Bank of Dallas (2025). Dallas Fed Energy Survey, March 26. https://www.dallasfed.org/research/surveys/des/2025/2501#tab-questions

Marsh, A. ja Kishan, S. (2025). JPMorgan Quits Climate Finance Group, Following Citi, BofA. Bloomberg, 7.1.2025. https://www.bloomberg.com/news/articles/2025-01-07/jpmorgan-quits-net-zero-banking-alliance-following-citi-bofa

Asiasanat

ilmasto, Yhdysvallat, öljy